

EDINOST

Posamezne številka za Trst in okolico 20 vin., zunaj 20 vin. Oglasi trgovcev in obrtnikov stane po 10 vin.; osmrtice, zakvale, postavnice, vabila, oglasi denarnih zavodov stane po 50 v.; oglaš v tekstu štala do 5 vrat 50 K, vsaka nadaljnja vrsta 3 K. Mali oglasi po 8 vin., beseda, nastojnja pa 60 vin. Oglase sprejema in ureja oddelček Edinosti. Naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi „Edinosti“. Uprava in literarni oddelček se nahajata v ulici sv. Františka As. 20. — Poštovan. račun 811.022

Wilson v Italiji.

Wilsonov govor v parlamentu.

RIM, 4. jan. Na večernjem razgovoru predsednika senata in predsednika poslanske zbornice je odgovoril Wilson takole:

Veličanstvo, gospod predsednik senata, gospod zborščik predsednik! Počasite me, da nikdar tako: in sprejemam to počasitev, ker smatram, da mi naklanjate to čast v mojem svojstvu kot predstavitelju velikega naroda, za katerega govorim; in uporabljam prvo priliko, ki mi se mi, da povem, kako popolnoma je čustvovalo ameriškega naroda ob tej veliki narod italijanski.

Ostovo se je lupatam zdelo, da smo mi, ker ste nas gledali zelo oddaleč, toda naša srca niso bila nikdar oddaljena od vas. Dolgo časa so se združevalo vsakovrstna vezi ameriški narod z italijanskim, in potem, ko je narod Zedinjenih držav izpoznal italijanski narod in je bil priča njegovemu trpljenju, njegovih žrtvah, njegovemu junaštvu na bojnih poljih in njegove junaške odpornosti v notranjosti — ta junaški odpor nas je genil še bolj kot njegova junaška dejanja na bojnih poljih — smo se čutili zvezani ž njim z novo vezjo globokega občudovanja.

In potem je poleg vsega tega in kot glavna stvar vsemu temu bila kot zlati nit, vlakana v to vez, naša zavest, da je italijanski narod stopil v to vojno za ista vsrčena načela pravice in pravičnosti, ki so navdajala naš lastni narod. Zato uporabljam z zadovoljstvom to priliko, da vam sporočim pristržno pozdrave Zedinjenih držav.

Nismo pa mogli stopiti v temine te vojne, ne da bi bili izpoznali, da imamo pred seboj v gotovem smislu velike težave glede svojih podvzetih. Dočim je namreč lahko govoriti o pravici in pravičnosti, je čisto težko praktično izvesti te zasvoje, in zato bo treba čisto namenov in mesečnih smotrov, kakor jih dosedaj še ni videl nikoli svet v zgodnji zgodovini.

Ujam torej, da mi ne zamerite, če vam v kratkem razložim nekatere prvne novega položaja. Dejstvo, ki označuje to vojno, je pač, da so se porušila nekotika veljih držav, in značilno za te države je bilo, da so združevale razne narode, vključno njihovih volji, prisilno in nasilno in s pomočjo spletke. Velike težave, v katerih so se morale italijanske države, so pač bile, da so bile vedno te države vedno dostopne tujim vplivom, da so se po njih vedno spletke tuje ali oneke spletke, da so severno od njih živeli narodi, nemirni in vezani med seboj, ne po vezeh naklonjenosti in prijateljstva, temveč po priliki moči vojaške sile.

Danes so spletke razrte in vezi so razbite. Kaj storimo vi, da podamo tem narodom novo vežjo, ki naj jih združi? Niso bili vajeni neodvisnosti, sedaj pa morajo biti neodvisni. Prepričan, da vi, kakor jaz, priznavate načelo, da ni naša stvar, da bi rekli, kakšno vladavino si morajo ustanoviti. Prijatelji smo teh narodov in naša dolžnost, kot njihovih prijateljev, je pač, da poskrbimo, da se jim naklanja vsakatera zaščita, in da se poskrbi za vse, kar koli bi jim moglo zediniti. Ena stvar pa je samo — izključena je tu sila — ki more zediniti narode: prijateljstvo in dobra volja. Edina stvar, ki zedinja dušove, je prijateljstvo, in onako je edina stvar, ki zedinja narode, je prijateljstvo.

Potemtakem je naša naloga v Parizu, da osnujemo svetovno prijateljstvo, da poskrbimo, da bodo vse moralne sile, ki občujejo za pravico, pravičnost, svobodo, delovale združeno in da se združijo v življenjski ustroj, kateremu pristopijo narodi sveta takoj in radovoljno. Z drugimi besedami, naša naloga je ogromna, kakor ona, ki si nalaga stvarbo nove mednarodne psihologije in ustvaritve popolnoma novega razpoložaja.

Veseli me, da morem reči, da čutim v svojih porazgovorih z odličnimi možmi, ki vodijo vašo državo, in orodni, ki vodijo vaše Francije in Anglije, da se že ustroje ta novi razpoložaj, čutim to željo po uveljavljanju pravičnosti, čutim željo po ustvaritvi mreže prijateljskih odnosov, čutim željo, da naj bi se mir zgradil na temelju pravice, in ob takih skupnih namenih ne more biti nepremagljiva nobena ovira. Edino, kar bi moglo tvoriti oviro, je nadvladovanje. Vse, kar bi moglo delati oviro pri pogumnih ljudeh, ni njih ostrašenje, temveč izzivanje. Vsekakor mora biti naš ponos, da premagamo vse težave, ki bi se nam mogle postaviti na pot.

Vemo, da ne more priti do novega ravnotežja sil. Poizkusilo se je to in izkazalo se je, da je bilo zgrešeno iz najvažnejšega razloga, ker namreč ni imelo ravnotežja samo v sebi, in nejezgovita utež ne može tvoriti protutež v človeških stvarih. Ravnotežje sil se mora torej nadomestiti s čim drugim, in veseli me, da vidim v ozračju teh velikih narodov, da mora to biti popolnoma složna zveza narodov. Kar so ljudje smatrali svoj čas za teorijo in ideal, postaja danes praktično in potrebno. Na začetku nove dobe smo, v kateri nova vladavinska veda povzdigne — upam to trdno — človeštvo v nove višine tvorilnih sil in delovanja.

Napitnice.

RIM, 4. jan. Pri slovesnem obedu, ki se je vršil snodi ob 7.30 v kraljevski palači v čast ameriškega predsednika, je kralj Viktor Emanuel izrekel naslednjo napitnico:

Gospod predsednik! Dasravno ste, gospod predsednik, šele od danes sem naš dragi in mili gost, ste bil vendar v srcu našega ljudstva že dolgo časa sem zapisan nelzbrisno kot predstavitelj svobode in pravičnosti, navdajanih po najvišjih idealih človečnosti. Navdušen pozdravi po rimskih ulicah so dokazi občudovanja in priznanja, s katerim navdaja italijanski narod vašo in Zedinjenih držav ameriških ime in delovanje. Načela, v katerih ste zbral idealne razloge osvobodilne vojne, globoko odmevajo v italijanski srch. Vse tradicije italijanske kulture, najživejše struje naše narodne misli so stalno stremele kot k svojemu idealnemu cilju k upostavitvi mednarodne pravičnosti, katero ste vi neomajno poudarjal kot neodvrijljivo potrebo.

Kralj je poudarjal, da je za prod vojno vezala Ameriko

in Italijo ozka vez po italijanskem delavstvu, izseljenom v Ameriki, in ko je Italija stopila v vojno, se je ravno tako začutil v njeni vojski dlh ameriški po italijanskem delavstvu, ki se je vrnilo v Italijo, kakor je dimala italijanska duša in omih italijanski izseljenki, ki so stopili pod ameriške zastave proti skupnemu sovražniku. Namreč je torej, da je s takim hrpenenjem pričakovani predsednikov poset v Italijo bil povod, da je dalo italijansko ljudstvo najnavdušenejšega izraza temu vzajemnemu čustvovanju za skupne namene in ideale, ki so lamstvo za vedno tesneje združile in vedno pristržnejše skupno delovanje obeh narodov vodiljed težkih nalog skupne zmagare.

Italija, ki si je sedaj zopet privla na svojo grudi brato, dolgo časa lečeče pod tujim jarmom, ko si je zopet priborila meje, ki ji odine morejo z gotovostjo nuditi pravo neodvisnost, je pripravljena za najpristržnejše sodelovanje z Vami, da se dosežejo najpristržnejša sredstva za stranje, vseh civiliziranih narodov v en sam skup, da se ustvari v najpopolnejši obliki zveza narodov, da se ustvari, varujoč pravice vsakega posameznega naroda, najprapravejši pogoji za zagotovitev glavnega temelja delotvornega in plodovitega mira. Italija in Amerika ste obe stopili v vojno prostovoljno, z namenom, da z vsemi svojimi silami pripomorete, da se prepreči prevladovanje kulta sile v svetu, da se v vrsti človečanski vrednot opešavi prvinstvo svobode in pravičnosti. Stopili ste v vojno, da se premagajo strahoto vojne. Njena naloga ni še dovršena in skupno delo se more še nadaljevati s trdno vero in neomajno vztrajnostjo, da se doseže varnost miru.

Napil je kralj predsedniku in njegovi soprozi ter prospehu velikega ameriškega naroda.

Predsednik Wilson je odzdravil tako-le: Veličanstvo! Globoko se me ganila Vaša plemenita izvajanja. Čutim, kako mi je težko, da bi Vam vredno odgovoril, in če bi tudi pogel izraziti čustva, ki mi navdajajo srce, sem prepričan, da bi moj odgovor ne bil primeren.

Imel sem priliko, da sem danes popoldne govoril v parlamentu o velikih simpatijah, ki se nastala med Zedinjenimi državami in Italijo tokom strahovitih vojni let; tu pa morem govoriti iskreneje in povedati, kako odkritosrčno je narod Zedinjenih držav občudoval vašo osebno udeležbo in vaše stalno sodelovanje pri italijanskih vojskah ter nežno in plemenito sponozno Nj. Vel. kraljice. Bilo nam je v ponos, da je bilo toliko Italijanov in toliko državljanz italijanskega pokolenja v naših armadah in so se s svojimi italijanskimi brati združili v veliko delo svobode. Ni to malopomembno delstvo, in tudi to delstvo popolnjuje zlitje narodnih simpatij, katero je že toliko časa obstajalo med našimi narodi. Italijanom v Zedinjenih državah gre še posebno priznanje: tvore namreč, po mojem mnenju, edino ljudstvo gotove narodnosti, ki se je organiziralo tako, da so njegovi rojaki, ki prihajajo v Ameriko mesece in leta zaposleni v onih poslih, ki so najprimernejši njihovim prejšnjim navadam. Nobena druga narednost se ni potrudila toliko, dočim so pa oni, pomagajoč svojim lastnim rojakom, služili tudi Zedinjenim državam, kajti to ljudstvo se je zaposlovalo tamkaj, kjer je moglo koristiti največ, si moro preskrbeti svoje življenjske potrebščine in poleg tega tudi sodelovati v korist dežele same. V vsakem pogledu smo bili srečni, da smo delovali z ljudstvom tega velikega naroda skupno doma in zunaj. Danes popoldne sem v šali rekel gospodu Orlando in baronu Sonnino, da se ne bomo hoteli ločiti od Italijanov v Zedinjenih državah, skuajoč narode sveta podrediti vladarstvu, ki bi jim bilo najprimernejše. Mi ne bomo hoteli, temmanj ker tudi oni ne žele, da bi vi prevzeli vladarstvo nad njimi, ker preveč cenimo njihovo sodelovanje ne samo v industriji Zedinjenih držav, temveč tudi za to, kar so prispevali k ameriški misli sami in mnogim drugim prvinam ameriškega življenja.

Imam pa tu zelo prijetno priliko, da izrazim tu zelo globok občutek. Pred nekaj dnevi me je ganilo, ko sem čul reči mi nekega Italijana, preprostega človeka, da smo mi tokom vojne pomagali preživljati Italijo; in to me je prišlo pri srcu, ker smo storili tako malo. Bila nam je treba uporabljati našo tonažo izključno za prevoz čet in življ, ki so jim morala slediti iz Amerike, tako da nismo mogli storiti niti polovico onega, kar smo želeli dobaviti temu narodu žita, premoga in drugega blaga, česar bi bil tako potreboval tokom vojne. Torej Vas ne bo presenečalo, da nas je, spoznavajoče potrebe dežele, kakor smo jih poznali indirektno, ganila njena trdna odpornost.

Moje srce se obrača k vsem ubogim rodbincam tega velikega kraljestva, ki so prenašale bridkosti in žrtve vojne in radostno dale svoje može, da se osvobode drugi može, druge žene, drugi otroci. Ta narod je, in drugi enako žnjim, kateremu po vsem dolgujemo slavo tega velikega dela, in pridružujem se Vam — prepričan, da se vsi strinjate z menoj — če mi izražam, ne samo svoje globoke simpatije, temveč posebej še svoje globoko občudovanje.

V posebno čast mi je, da pijem na zdravje Nj. Vel. kralja, Nj. Vel. kraljice in vso srečo Italije.

Wilson v Vatikanu.

RIM, 4. jan. Predsednik Wilson je danes popoldne po kratkem zajtrku v ameriškem veleposlanstvu posetil papeža v Vatikanu. Odpeljal pa se ni iz ameriškega veleposlanstva, temveč iz veleposlanikove stanovanja. Avtomobil je zapeljal v Vatikan po ulici Fundamenta in se je ustavil na trgu sv. Damaza, kjer mu je izkazala počast častna straža. Predsednika sta sprejela knez Ruspoli, veliki mojster svetega hospicija, in rektor ameriškega kolegija ter ga spremlja v prvo nadstropje, kjer ga je sprejel mažordom mons. Bacci s člani papeškega dvora in poveljniški straž. Po predstavitvi je predsednik vstopil v Klementovo dvorano, odkoder ga je komorni mojster mons. Samperi pospremil v papeževe sobane. Papež je sprejel predsednika v svoji zasebni knjižnici. Pogovor je trajal od 3.27 do 3.45 popoldne. Navzroč je bil rektor ameriškega kolegija, ki je posloval kot tolmač. Papež je izročil predsedniku v dar dragocen mo-

zak, kažoč Reuljevo sliko Sv. Petra. Po posetu pri papežu je predsednik obiskal papeževoga državnega tajnika kardinala Gasparrija, s katerim se je razgovarjal okoli deset minut. Kardinal je podaril predsedniku dva izvoda novega kanonskega prava v krásni vezbi z angleškim posvetilom. Predsednik je odvezal kardinala vrnitve poseta. Ob 4.05 popoldne je Wilson zapustil Vatikan.

RIM, 4. jan. Gospa Wilsononova se je pripeljala v Vatikan s posebnim kraljevskim avtomobilom, spremljana po dveh častnikih. Stopila je najprej v cerkev sv. Petra.

Pri sprejemu predsednika Wilsona, ki ga je sprejel papež v dvorani del Tronetto, je papež opustil strogo etiketne določbe. Preden je se namreč predsednik pristopil prag, mu je papež stopil naproti, mu pristrčno stisnil roko ter ga povedal, da sede kraj njega. Oba nastalnica sta v isti višini stala pod baldahinom. Nato je vstopil mladi rektor ameriškega kolegija, ki je tolmačil med razgovorom, ker Wilson ne govori francoski. Predsednikova soproga s hčerko se je v tem mudila v predvorani, razgovarjajoč se s papeževim dvorjanstvom. Po končanem razgovoru s predsednikom je komorni mojster povedel predsednikovo soprogo in hčerko k sv. očetu, ki se je nekoliko minut razgovarjal z njima. Nato je papež še sprejel predsednikovo soprogo, s katerimi je izpregovoril z najljudomiljšo dobrotnostjo, kakor se je predsednik s svojim spremljstvom poslovil od sv. očeta.

Odpotovanje iz Rima.

RIM, 4. jan. Ob najnavdušenejših pozdravih neštivilne množice se je predsednik Wilson s soprogo in hčerko pripeljal na postajo, da odpotuje proti severu. Na postaji so v slovo pozdravili ameriške goste kralj, kraljica in člani kraljeve rodbine, ministrski predsednik Orlando, minister zunanjih stvari Sonnino ter drugi ministri in odličnjaki. Preden je stopil v vlak, se je predsednik zahvalil rimskemu županu in po njem prebitvalstvu za tako ljubljivi sprejem. Vlak se je odpeljal ob 9.30 zvečer ob vzklikih: živio Wilson! Predsednika spremljajo do italijanske meje vojvoda Lante, admiral Biscaretti, poveljnik Moreno in veleposlanik Macchi di Celere.

Pašić v Rimu.

RIM, 5. jan. Bivši srbski ministrski predsednik, sedanjji pooblaščenec za mirovno konferenco, Nikola Pašić je prispeel večerj v Rim. Sprejelo ga je osobie srbskega poslanstva. Odpotaval je že snodi.

Nemška sodba o bivšem cesarju Viljemu.

Prispevek k poglavin o krivdi na svetovni vojni.

Graška »Tagespost« je razvila tako-le sliko o človeški in vladarski osebnosti bivšega nemškega cesarja: Ako bi bila Nemčija z bitko na Marji srečno dovršila to vojno, bi bil Viljem II. naroden heroj. Usoda je hotela drugače: vojna je izgubljena, in cesarja so — pogrnali. Zbežal je v zaščito male nevtralne države, katero časnik mu je odvzel moč, ki naj bi ga bil cesar sedaj zmagoslavno vteknil v nožnice. Interniran čaka sedaj Viljem svoje usode. Ententa zahteva baje izročitev cesarja sovražni koalicii in strogo sodbo. V Nemčiji je mnenje o tej zahtevi razcepljeno.

Kje je resnica? Značaj cesarja je danes očit pred vsem svetom. V nekem pismu, o katerem je šele sedaj doznala javnost, je oče cesarjev, pokojni cesar Friderik, izrekel grenke besede o tedanjem princu Viljemu. Obdolžuje ga pomnikljive resnosti in nagnjenost k prevzetnosti. Zato označa vmešavanje princa v politiko za naravnost nevarno. Žal, da ni Viljem nikdar izločil teh hib iz svojega bistva. In kar mladeniča ni dičilo, je moža — onemogočilo. Velikim talentom stoji nasproti vrsta velikih pogrešek. Nagnjenost k prevzetnosti je bila pri Viljemu pododavana — ne ve se, od kod, ter je mejnik med zdravjem in blaznostjo. Ravno zato je bivši cesar kaj komplcirana narav. Njegovo bistvo se ne da spraviti v enostavno formulo, in najpravičnejši sodniki so mu morda štli kritiki, ki trde, da je cesarju nedostajalo moške močnosti in razsodnosti.

Kdor hoče cesarja Viljema pravično soditi, ne sme poleg teh krivnih in vzgojnih dejstev, prezirati njegovega političnega nastopanja. Može, ki so danes na oblasti, smatrajo za primerno, da vrašanje o krivdi na tej vojni razvijajo pred široko javnostjo z razkrivanjem tajnih spisov. Graški list sodi drugače, meneč, da se na pr. Clemenceau bore malo briga za to, kdo je v Nemčiji odgovoren za to vojno. Vsekakor je — tako nadaljuje »Tagespost« — cesar Viljem manje obremenjen, kot njegovi svetovalci. Ne le zato, ker je bil v onih kritičnih juljskih dneh odsoten, ampak tudi zato, ker je dokazano, da je v diplomatsko akcijo osebno posegel le s tem, da je stopil v stik z ruskim carjem v svrhu ohranitve mira. Želja cesarjeva je bila, da zaključit svoje življenje kot cesar mira. Da je dosegel nasprotno, na tem so bili krivi tudi njegovi sotrudniki, je bil kriv monarhiški sistem, ki je dopuščal, da je Viljem mogel tako dolgo ostati cesar, kateremu je bila poverjena usoda 60 milijonov ljudi. V grandioznem njegovem padu vidimo pokore dovolj.

Nadaljevaje odreka graški list ententi pravico do zahtev po izročitvi cesarja Viljema. In zelo značilno — in zato tudi podčrtujemo debelo — je to, da se sklicuje na Angleža Macauleya, ki je branil Macchiavellija: »Ker je število zločincev preveliko, da bi mogli kaznovati vse, pa se po slepem slučaju jemljejo iz množice le nekateri, ki naj se pokore za vso krivdo, v katero niso bili globlo zapleteni, kot vsi drugi, ki se odtegnje kazni.«

»Tagespost« zaključuje: Naj je tudi decimiranje primereno postopanje za vojna sodišča, za zvezo narodov in novo svetovno pravičnost Wilsona pa je odklanjamo. Čut za pravo in pravičnost še živi tudi danes v nemškem narodu in naj velja tudi tedaj, če gre za bivšega cesarja.

Zanimiva je ta sodba v nemškem listu: človeka Viljema obdolžuje, sklicevaje se na klasično pričo — očeta obdolženčevega, vladarja Viljema pa skuša razbremeniti, ne da bi ga hotel popolnoma odvezati od vsake krivde. Bilo kakor bilo: naj je že glavni del krivde v osebnih

in viadarskih kvalitetah Viljemovih, ali pa na njegovih svetovalec in sodrudiških, to eno pa je gotovo, (ker je priznana tudi v gornjih izjavah), da krivda na tej vojni, tvoj neizmerni nesreči, ki je prišla nad človeštvo, na milijonih poginulih življenj in uničenih eksistenc, da je krivda v Nemčiji, da so tam hoteli to vojno!! Seveda ni krivda samo na tatu, ampak tudi na listem, ki je držal vreo. Tudi Dunaj mora drago plačevati šipe, ki so jih razbijali v Berlinu!

Iz jugoslovanskega sveta.

Koroška. »Slovenec« piše: Na novoletnem shodu v »Unionu« je bilo sklenjeno, da se začne zbirati prostovoljska legija za osvoboditev Koroške od Nemcev. Razume se, da je zadnji čas, da se za koroške Slovence kaj naredi, sicer izgubimo še to, kar imamo. Toda potrebno se nam zdi pri tem opominiti sledeče: Združeni smo sedaj s Srbijo v enotno državo SHS. Zakaj doslej Jugoslavija, katere del je Srbija, ni še od entente priznana? Zakaj se to ne zgodi? Kje teli vzrok, nam ni znano, vsekakor pa je to nujno potrebno. Dokler pa se to ne izpelje, ostane Srbija še vedno član entente. Kot taka bi po nalogu entente imela zasesti Koroško s svojimi četami, — kakor to že delajo Srbi, Romuni in Čehi na Ogrskem. Prepričani smo, da bi se Nemci tako legitimiranim četam ne upali ustavljati. To bi bila najimrnejša rešitev koroškega vprašanja in preprečeno bi bilo prelivanje krvi. — Nalogo, da to izvede, ima naša skupna vlada v Beogradu. Njej velja ta naš poziv. Med tem pa Nemci nasilno zasledajo naše kraje, plenijo in izvršujejo nasilje nad Slovenci. Tu pa ni časa, da diplomacija, ki je vedno počasna, kaj ukrene. Zato naj se v obrambo našega slovenskega ljudstva na Koroškem postavijo zadostne sile, ki bodo zabranile nemška grozodejstva, dokler se stvar diplomatsko ne uredi. To pa je v prvi vrsti stvar nas Slovencev, ki ne smemo čakati, da bo zadnji koroški Slovenec poklan ali pregan in da bo zadnji slovenski dom na Koroškem — pepel in razvalina! Sedaj je ta obramba potrebna. Ne bilo bi je potreba, ko bi — kar smo vedno pričakovali — že sedaj ententa (Srbija, Francija) sama zasledila te kraje, ki za nas niso sporni, ki pa jih Nemci ošabno in nudito reklamirajo za se, kakor bi par nemških oholežev še danes hotelo obdržati Alzacijo-Loreno. — Skupna vlada v Beogradu, stori svojo dolžnost! Slovenci pa se tudi ne smemo zanašati na pomoč od zunaj, da ne bo prepozno!

Bivšim vojnim dobaviteljem. Vse trgovce, industrijače in obrtnike opozarjamo na to, da sedanja vojaška uprava začasno ne izplačuje nikakih zneskov za dobavo blagi c. in kr. armad. Tozadevne terjatve je torej priglasiti v pisni poziva poverjeništvu za trgovino in industrijo v »Uradnem listu« šte. 6 edinele »Trgovski in obrtniški zbornici« v Ljubljani.

Bodočnost Gradca označuje graška »Tagespost« tako: Gradec je na križpotu. Starega pensionarstva je konec. Gradec, ki je privlačeval tulce s svojo mirnostjo in lagodnostjo, mora zavabiti k sebi industrijo in trgovino, postati mora mesto velikopoteznega dela in pridnega pridobivanja. Ali se pripravlja na to? Mi pripominjamo samo to, da kakor Dunaj, tudi Gradec ni jako mirsko mesto, kakor izgleda na zunaj. V resnici je v Gradcu gotovo več Jugoslovancev, kakor pravih, čistokrvnih Nemcev.

Prošnja! Kdo bi kaj vedel o volaku gosipu Komariju, podomače Mošetu, iz Kobariča, št. 39? Nahajal se je v avstrijski armadi pri K. u. k. Divisionsbäckerei št. 57, vojna pošta 304. Tam je zbolel in prišel v bolnišnico na Opčine pri Trstu. Zadnje njegovo pismo je došlo 25. avgusta domov iz Trsta. Naproša se tisti, kdor ve kaj o njem, naj pošlje njegov naslov na Josipa Gruntarja, Ljubljana, Dalmatinova ulica 3. III. pri družini Bekševi.

Ljubljanske gledališke razmere. »Slovenec« piše: Poročajo nam, da obiskujejo naši slovenski ljubljanski krogi nemško gledališče in da se v nemškem gledališču pri predstavah veliko več slovenski kot pa nemški govori. Seveda, Nemcev je premalo, zato pa morajo priti Slovenci na pomoč, da vzdržujejo Nemcem gledališče. To je kulturni skandal in prišli bomo brezobzirno z imeni na dan. Z druge strani pa nam poročajo, da ni mogoče dobiti pri slovenskem gledališču vstopnic in da se tu od strani gledališke pisarne opazuje pravi protekcijski sistem. Napove se razprodaja vstopnic, toda razprodajalka javi že koj v začetku, da so vstopnice že oddane. Kdo jih je dobil? Na kakšen način? Kdo so ti izvoljenci? Zahtevamo, da se razmere korenito preuredi, da se ne bo reklo, da hodijo ljudje radi tega v nemško gledališče, ker ne dobe za slovensko vstopnic. — Najidealnejše potemtakem raz niso ljubljanske gledališke razmere!

Pravosodstvo v Nemški Avstriji. Objavljamo naslednji zanimivi slučaj Antona Košowaja iz Brezice. Ta je namreč moral tožiti nekoga nemškega poštenjakoviča v Ljubnu za 162.125 kron, ker le ta ni plačal prodanega blaga. Nemški toženec je ugovarjal, da Slovenec iz Brezice, torej iz kraja, ki leži v Jugoslaviji, nima pravice tožiti v nemški Avstriji Nemca. Prvi sodnik se je postavil na stališče, da še ni gotovo, če ne bodo Brezice spadale pod nemško Avstrijo in da se torej Slovenec od tam tožbeno pravica proti Nemcem zdaj še ne more odrekat. Druga instanca v Gradcu po je le drugače pogodila. Nemški sodniki v Gradcu so razsodili, da Slovenec nima pravice tožiti Nemca v nemški Avstriji, če ne dokaže, da je državljan nemške Avstrije. Slovenec bi torej moral po mnenju nemških sodnikov najprej postati

podanik nemške Avstrije, če bi hotel od nemškega dolžnika v nemški Avstriji kaj zahtevati. Za naše sodnike in za vse Slovence je s tem podan pravil nauk. Ako kak Nemec v Jugoslaviji toži Slovence, mora najprej dokazati, da je državljan Jugoslavije. Ni dovolj, da stanuje v Jugoslaviji, ni dovolj, da se sklicuje na to državljanstvo, mora ga tudi dokazati. Nemec naj torej lepo prosi za državljanstvo v Jugoslaviji in še le če se ga je sprejelo kot državljana, ima iste pravice kakor drugi. To državljanstvo pa se naj podeli samo takim, ki so ga vredni, nikdar pa takim, ki so bili v prejšnjih časih nasprotniki Slovanov. Tako so si želeli in tako so postali Nemci sami!

Predsedstvo finančnega deželnega ravnateljstva v Ljubljani razglasa: S 1. januarjem 1919 prične samostojno poslovati novo ustanovljeno finančno okrajno ravnateljstvo v Ljubljani, ki je nastanjeno v posloju finančnega deželnega ravnateljstva v Ljubljani, in sicer kot dohodarstvena oblast I. stopnje. Finančno okrajno ravnateljstvo obseja iz dohodarstvenega oddelka in posebnega pristojbinskega oddelka. V področje dohodarstvenega oddelka spadajo posebno: vživanja, carina, monopoli, (predvsem tobak), dohodarstveno kazenske zadeve in vodstvo finančne straže, v področje pristojbinskega oddelka pa vse zadeve, ki so spadale dosedaj v področje urada za odmero pristojbin v Ljubljani, ki preneha samostojno poslovati z 31. decembrom 1918.

Domače vesti.

НАШОЈ ПРАВОСЛАВНОЈ БРАЋИ! Пригодом božičnih svetaka, koje svetkuje one dane naša braća pravoslavne vere, nakon sto i stogodišnjeg ropstva prvi put u slobodi zlatnoj, čestitamo sretan i veselo Božić u vašoj i čitavome narodu našem! Христос се народи!

Naše naročnilke, ki jim je potekla naročnina s koncem minulega leta, opozarjamo ponovno, da naj pravočasno obnove naročnino, da nam ne bo treba pretiravati dopušiljanja lista. Kdor bi do 15. t. m. ne obnovil naročnine, mu ustavimo list, ker nam nikakor ni mogoče pošiljati lista brez naprej plačane naročnine. Stori torej vsakdo pravočasno svojo dolžnost, kar je sedaj tem lažje, ker je zopet odprt poštomakazijski promet. — Uprava.

Iz seje mestne delegacije. Poroča se nam uradno: V zadnji seji mestne delegacije se je vzelo z zahvalo naznanje, da je vrhovno armadno poveljništvo sklenilo ustanoviti pri mestnem fizikatu bakteriološki laboratorij za potrebe civilnega prebivalstva in dobavitelj na lastne stroške potrebne aparate ter dodeliti bakteriologa dr. Cazzanigo. Sklenilo se je potem gubernijske oblasti naprositi vrhovno armadno poveljništvo, da bi z ozirom na sedanje razmere dal občini na razpolago primerno število molznih krav in pa kokoši, ki bi se porazdelile živimorojcem, da bi se tako pospešila živinoreja in bi bila omogočena redna preskrba zdravstvenih zavodov, ter starih ljudi in otrok v mestu z mlekom in jajci. S hvaležnostjo se je vzelo na znanje, da se je poveljništvo tretje armade po svojem ženijskem poveljništvu dalo na razpolago za omogočanje dodatne preskrbe mesta z vodo, ki bo obvarovala mesto pomankanja vode prihodnjega poletja. Sklenilo se je, da Legija rekreatorja pri Sv. Jakobu in v Skednju prevzame občina in se pravne zadeve urede pozneje.

Otroška predstava. V četrtek, 9. t. m., ob 4 pop. priredi ženska CM podružnica božično mladinsko predstavo, za katero je že veliko zanimanja med našim občinstvom, ki je vselej rado posečalo take prireditve. To popoldne je namenjeno naši mladini, ki v teh težkih časih tako pogreša razvedrila. Kakor obetajo, bodo naši malčki imeli v prihodnjem času še več takih prireditev.

Izgubila se je v soboto po 7% zvečer v tramvaju Campo Marzio — ul. sv. Antona legitimacija državne železnice s potnim listom (lasciapassare), raznimi vojaškimi listinami in 55 K denarja (dva bankovca po 20 K, ostalo pa različen papirnati denar). Najditelj ni sl. obdržal denar, ostalo pa dopošlje na izgubiteljev naslov: Fran Horvat, Pendice Scorcola št. 407.

MALI OGLASI

Fotograf Anton Jerkič postuje v svojem ateljeju v Trstu, Via delle Poste št. 10.

Kupujem vreče vsake vrste. Jakob Margon, Bolzano 3412, no 21.

Mesarski pomočnik išče službo tudi v oddelku. Nal. slov. pove. ins. odd. Edinosti, 3109.

Jurčiča, Keranika, Stenkičev 22, Dostojevskijeva, Manzonija, Moliva, celotna ali posamezna dela, vezana ali broširana. Poudob sprejema vsako urodo in soboto od 6 do 7 via Armeni 7. I. M. štek. 8200

Umr sprejema popravila. Cene zmerno, delo učno. Volkavrh 3116 ul. Tigor 5. IV.

Zlato, srebro in dragulje kupuje po najvišjih cenah dobroznana urarna in zlatarna A. POVH v Trstu Trg Stare mitnice (bariera vrstva 3)

Dr. Mraček zobozdravnik, Trst, Corso 24, I. n. Od 9-12 dop. in od 3-6 pop Brezholstno izdiranje zob, plombiranje in umetni zobje.

Zlatarna in urarništvo N. ZITRIN, Corso 47. Sprejema popravila in vsakega sistema. Cene zmerno. Kupujem in menjam zlato in srebro po najvišjih cenah.

Zlatarnica G. PINO v Trstu se nahaja na Korzu št. 15 (bivša zlatarnica G. Zereovitz & Figlio) Velika izbora srebrnih in zlatih, ur uhanov, verižic itd.

Češko Budjevička Restavracija (Bosakova uzorna češka gostilna v Trstu) se nahaja v ul. G. Galatti (zraven glavne pošte). Slovenska postrežba in slov. jedilni listi.

Zobozdravnik DR. J. ČERMAR v Trstu, ul. Giacchino Rossini 12 vogal ul. delle Poste Izdiranje zobov brez bolečin. Plombiranje Umetni zobje. Umetni zobje.

Croatia Zavarovalna zadruga v Zagrebu, je edina domača zavarovalnica Ustanovljena 1884 leta. — Central: Zagreb, v lastni palači, vogal Marevske in Preradovičeve ulice. PODRUŽNICA V TRSTU, ULICA LAVATOIO I. II.

Ta zadruga prevzema pod ugodnimi pogoji sledeča zavarovanja: 1. Proti požarnim škodam. 1. Zavarovanje zgradb (hiš, gospodarskih zgradb, tovarnen). 2. Zavarovanje premicnih (pohištva, prodajalniškega blaga, gospodarskih strojev itd.) 3. Zavarovanje poljskih pridelkov (žita, sena itd.) II. Zavarovanje steklenih šip. III. Na življenje. 1. Redna zavarovanja. a) Zavarovanje glavnic za slučaj doživljenja in smrti. b) Zavarovanje čete. c) Življenjske rente.

Zavodovo imetje do 31. 12. 1917 K 8.792.993'52
Izplačane odškodnine do 31. 12. 1917 K 8.329.834'13

Novo pogrebno podjetje — Trst Corso 47 (pri Trgu Piazza della Legna) Tel. 1402 Preskrbuje vsakovrstne pogrebe, prevoz mrtlicev na vse kraje države. Zaloga in razprodaja mrtvaških predmetov, krst iz kovine in vsako vrstnega lesa v raznih oblikah, vencev, sveč itd. po zmernih cenah. Skladišča v lastnih prostorih via della Tesa 31. — Brzojavi Novo pogrebno podjetje — Trst.

Novo skladišče. Veliko skladišče klobukov dežnikov, belih in pisanih srajc, platna, žepnih robcov, : : moških nogavic itd. itd. : : **R. CUENKEL, Trst, Corso štev. 28** : Cene zmerno. — Postrežba točna. : Narodna trgovina. — Narodna trgovina.

Odvetnik dr. Josip Agneletto je odprl svojo **odvetniško pisarno** v Trstu, ulica Campanile št. 11 (Piazza Ponterosso).

Vsem našim gospod nam je neobhodno potreben in koristen nad vse praktični **GOSPODINJSKI KOLEDAR** ki je pravkar izšel v založni in tiskarni **J. ŠTOKA, Trst, ulica Molino piccolo 19.** Cena 4 K

JADRANSKA BANKA — TRST — Via Cassa di Risparmio 5 - Via S. Nicolò 9. Podružnice: Dunaj, Dubrovnik, Kotor, Ljubljana, Metković, Opatija, Split, Sibenik, Zadar. Ekspozitura: Kranj. Obavlja vse v bančno stroko spada dajoče posle. Sprejema vloge na knjižice in tekoči račun **3%** v lirah in kronah po najkulantnejših pogojih. — Uradne ure blagajne od 9 do 13. —

Slovensko gledališče v Trstu
Danes, v ponedeljek, 6. januarja, ob 3 pop. Tretiliči **„Vražja misel“.** Tretiliči Burka v štirih dejanjih.
V soboto, 11. januarja 1919: **Kralj na Betajnovi.** Drama v treh dejanjih. Spisal Iv. Cankar.
Prodaja vstopnic za današnjo predstavo med 9-12 in za sobotno vsak dan med 9-12 in 2-6.

Največje veselje slovenske žene je **GOSPODINJSKI KOLEDAR** ki stane bore štiri krone dobi se edino-le v Štokovi knjigarji v Trstu ulica Molino piccolo 19.